

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ادبیات فارسی بخوانیم

پایه هفتم
دوره‌ی اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای

۱۳۹۷-۹۸

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: معاونت برنامه ریزی آموزشی و توان بخشی
گروه برنامه ریزی آموزشی درسی دوره اول و دوم متوسطه حرفه‌ای

نام کتاب: ادبیات فارسی (بخوانیم) پایه هفتم دوره‌ی اول متوسطه پیش حرفه‌ای - کد ۱۵۱
مؤلفین: حسین قاسم‌پور، عشرت لطفی، آریتا محمودپور، شهربانو میرزایی، لیلا بُریری و مهناز سوادیان
ویراستار: بهروز راستانی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۹-۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،
وبسایت: www.chap.sch.ir

مدیریت چاپ و امور تولید: لیدا نیک‌روش

امور فنی: زهرا محمد نظامی / تصحیح: شهلا دلایی

مدیر هنری: کاظم طلایی / صفحه‌آرا: روشنگر فتاحی / تصویرگران: عاطفه رضایی، طاهر شعبانی
طراح جلد: مریم کیوان

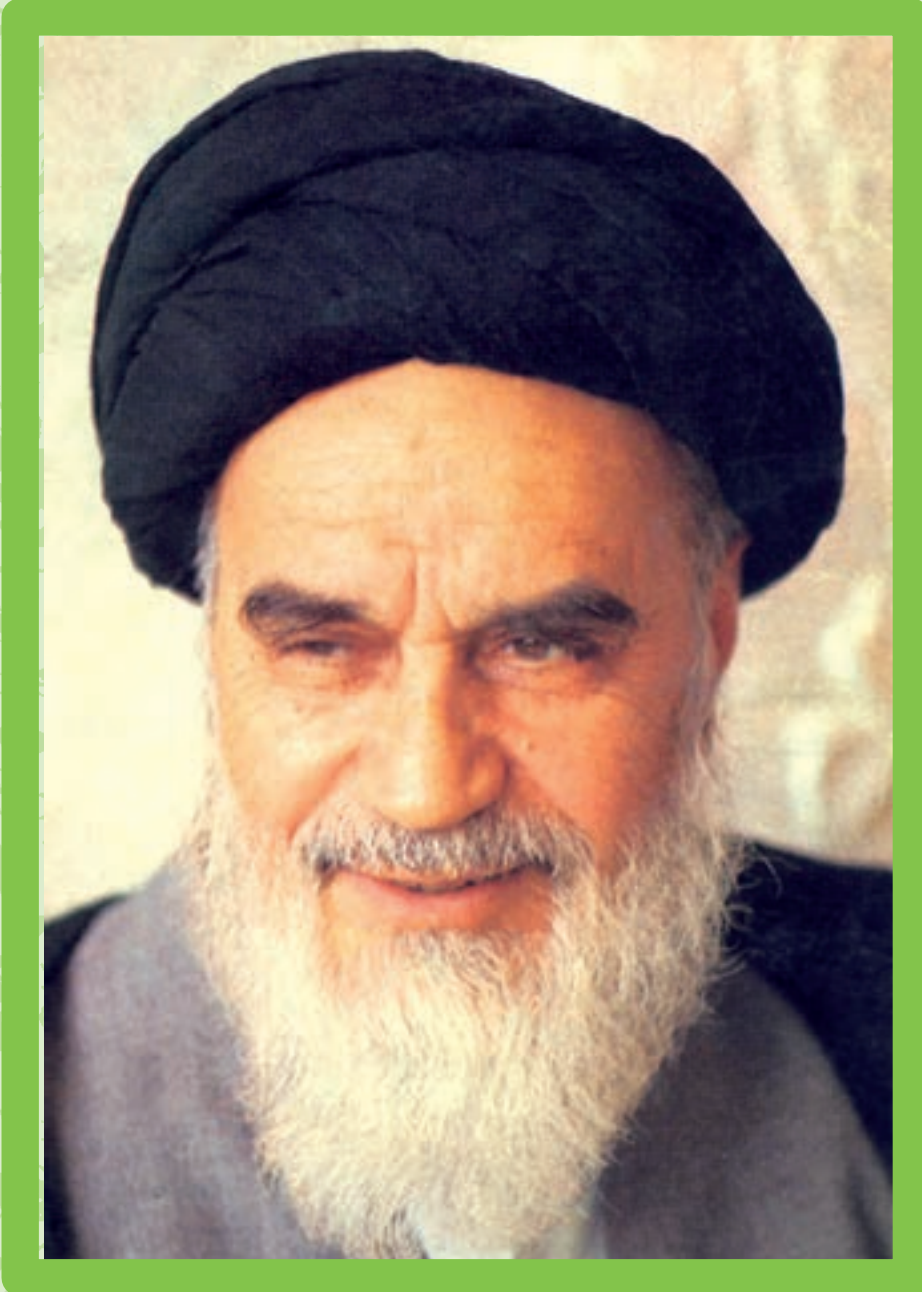
ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده‌ی مخصوص کرج - خیابان ۶۱
(داروپخش) تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: هفتم ۱۳۹۷

شابک: ۸-۱۵۳۸-۰۵-۹۶۴

ISBN: 964-05-1538-8

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک فعالیت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توانمندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به‌کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی، آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توانمندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف مؤثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تألیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم. در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نماید.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

همکار گرامی

خدا را سپاس می‌گوییم که توانستیم کارتهیه و تولید کتاب فارسی را براساس آخرین دستاوردهای آموزشی به انجام برسانیم، امیدواریم که ره آورد آموزش این کتاب‌ها بهبود رشد و اعتلای آموزش این گروه از دانش آموزان باشد و همت بلند شما افق‌های تازه و روشنی را فرا روی ما بگشاید.

در استفاده از این کتاب که با ساخت، رویکردی نو تألیف شده است به نکات زیر توجه کنید:

۱- در کتاب به هر چهار مهارت زبانی (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن) به یک میزان توجه شده است و به همین دلیل کتاب فارسی شامل دو کتاب بخوانیم و بنویسیم است و اهمیت هیچ یک کمتر از دیگری نیست بنابراین در تدریس هر دو کتاب توجه و دقت یکسان لازم است.

۲- در هر فصل دو درس گنجانده شده است. که ساختار حول موضوعات (تحمیدیه، نهادهای، اخلاق فردی و اجتماعی، نام‌ها و یادها، سرزمین من، اطلاعات و ارتباطات و نیایش) شکل گرفته است.

۳- در هر درس فعالیت‌های مختلفی پیش بینی شده که عبارتند از: درک و دریافت، بین و بگو، بگردوپیداکن، واژه آموزشی، نکته، جمله‌سازی، فعالیت ویژه شامل: (لطیفه، جدول، چیستان و...)

۴- به منظور کمک به تقویت خط دانش آموزان و توانایی خوانانویسی توسط آنان در این کتاب از دو نوع خط استفاده شده است یکی خط خواندن و دیگری خط نوشتن. خط خواندن همان خطی است که بسیاری از کتاب‌های درسی با آن نوشته می‌شود و خط نوشتن خطی است که نوشتن تحریری را به دانش آموزان آموزش می‌دهد. برای نوشتن خط تحریری نیاز به آموزش جداگانه نیست. بلکه مبنای تمرین عملی دانش آموز و نمونه برداری از روی کتاب است. بنابراین ضرورتی برای برگزاری کلاس آموزش خط نیست.

- ۵- متن های روان خوانی که در بخش آخر هر فصل منظور شده است صرفاً برای تقویت مهارت خواندن دانش آموزان و به منظور تشویق ایجاد انگیزه برای مطالعه است بنابراین املاء و رونویسی، تمرین، پرسش امتحانی از این متن ها به عمل نمی آید.
- ۶- فعالیت کتاب بخوانیم فقط به منظور بحث و تبادل نظر گروهی و تقویت مهارت های شفاهی دانش آموزان است و نیاز به نوشتن پاسخ آن ها در کتاب نیست.
- ۷- از همکاران محترم در خواست می شود قبل از تدریس کتاب، کتاب راهنمای معلم را به دقت مطالعه نمایند.
- ۸- لازم است دبیران گرامی، خانواده ها را با کتاب و روش های آموزش آن آشنا کنند تا هماهنگی آموزشی بین خانه و مدرسه ایجاد شود.

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس که دراز است ره قصد و من نوسفرم

فهرست.....

روان خوانی فصل سوم:

۴۷ مرد کشاورز و پری دریایی.....

فصل چهارم: سرزمین من

۵۲ درس هشتم: پرچم.....

درس نهم: جایی که خورشید بالا

۵۵ می‌آید.....

روان خوانی فصل چهارم:

۵۸ امان از حرف مردم.....

فصل پنجم: اطلاعات و ارتباطات

۶۳ درس دهم: داستان کتاب.....

۶۷ درس یازدهم: روزنامه.....

روان خوانی فصل پنجم:

۷۱ خرچنگ و مرغ ماهی‌خوار.....

۷۵ درس دوازدهم: ای خدای مهربان

۷۶ واژه‌نامه.....

۹ درس اول: خدا زیباست.....

فصل اول: نهادها

۱۵ درس دوم: مژده.....

۱۹ درس سوم: مسجد.....

روان خوانی فصل اول:

۲۳ شعر: مسجد ما.....

فصل دوم: اخلاق فردی و اجتماعی

۲۶ درس چهارم: اتوبوس.....

۳۰ درس پنجم: رسم دوستی....

روان خوانی فصل دوم:

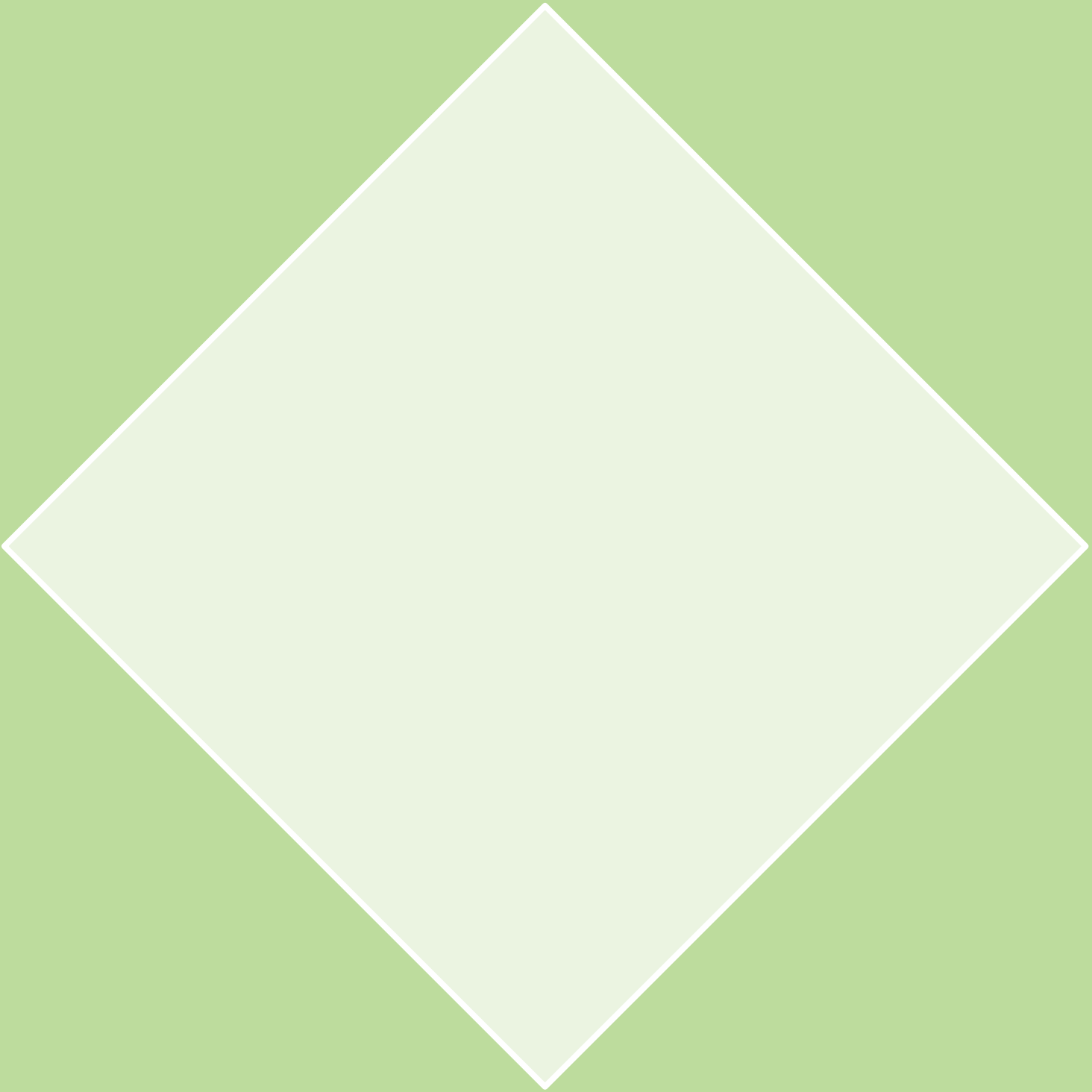
۳۵ درخت چنار و درخت توت.....

فصل سوم: نام‌ها و یادها

۳۸ درس ششم: روز پیروزی.....

۴۱ شعر: خورشید بهمن.....

۴۳ درس هفتم: ادیسون.....

خدا زیباست

خدا در آسمان‌هاست
خدا پایین و بالاست
میان قلب گل‌ها
درون سینه‌ی ماست

خدا سبزی جنگل
خدا آبی دریاست
خدا لبخند مادر
و گاهی اخم باباست

خدا مثل اناری
به روی شاخه پیداست
خدا نقاشی برگ
خدا این شعر زیباست

شاعر: محمداکرم مزینانی

درک و دریافت

۱ - از کجا می‌فهمید که خدا مهربان است؟

۲ - چند آفریده‌ی دیگر خداوند را که می‌شناسید، بگویید؟

۳ - چرا از خدا سپاس‌گزار هستید؟

بین و بگو

نکته

حالا بگویید:

مهربان ← مهربان‌تر

زیبا ←

دور ←

گرم ←

علی بلند است.

قد علی بلندتر از رضا است.

هندوانه بزرگ است.

هندوانه بزرگتر از سیب است.

بگرد و پیدا کن

کلمه‌ی خدا چند بار در درس تکرار شده است؟

فعالیت ویژه

حمد و ستایش خداوند را در کلاس نمایش دهید.

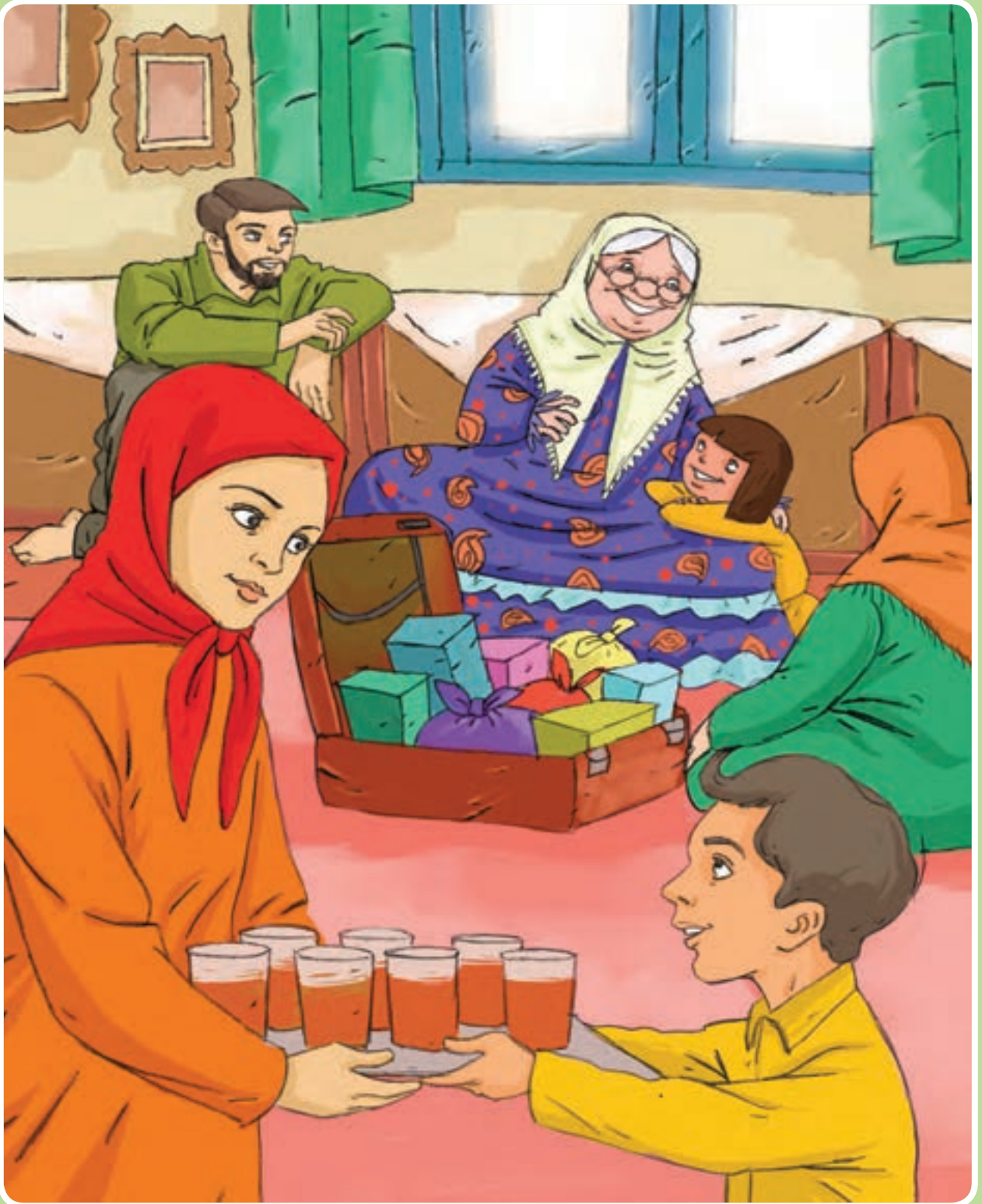

فصل اوّل:

نهادها

مژده

آن روز سر سفره‌ی صبحانه، پدر مژده‌ای* داد که همه‌ی ما را خوش حال کرد. او گفت: بچه‌ها! امروز ظهر مادر بزرگتان به این جا می‌آید. سعی کنید تا وقتی که مادر بزرگ میهمان ماست، به او خوش بگذرد.

مادر بزرگ من در روستا زندگی می‌کند و گاهی به ما سر می‌زند. وقتی پدر به اداره رفت، من و برادرم امید هم از خانه بیرون رفتیم. امید مرا به مدرسه رساند. سپس خودش به دانشگاه رفت.

سر کلاس فقط به فکر مادر بزرگ بودم. دلم می‌خواست هر چه زودتر به خانه برگردم. بالاخره مدرسه تعطیل شد و من با خوش حالی تا خانه دویدم.

در، نیمه باز بود. صدای صحبت* و خنده از داخل خانه شنیده می‌شد. دیگر صبر نکردم و وارد خانه شدم. مادر بزرگ در اتاق نشسته بود و با عمو و عمه صحبت می‌کرد. او لباس گشاد و پرچینی به تن داشت که پر از گل‌های درشت و قشنگ بود. به همگی سلام کردم و با شوق به طرف مادر بزرگ رفتم. او به گرمی مرا در آغوش گرفت و احوالم را پرسید. در این موقع، مادر با یک سینی چای وارد شد. سینی را از مادرم گرفتم و به میهمان‌ها تعارف* کردم.

مادر بزرگ درباره‌ی همه چیز و همه جا صحبت می‌کرد. خواهر کوچکم آرزو، چشم به دهان مادر بزرگ دوخته بود و با دقت به حرف‌های او گوش می‌داد. من با خود فکر می‌کردم، مادر بزرگ با آن چشم‌های مهربان و لب‌های پر خنده، که صورتش را مثل فرشته‌ها کرده بود، چه قدر شادمانی و صفا* به خانه‌ی ما آورده است.

غروب آن روز، پدر و برادرم به خانه برگشتند. مادر بزرگ از دیدنشان خیلی خوش حال شد و با آن‌ها روبوسی کرد.

بعد از شام، مادر بزرگ چمدانش را باز کرد و سوغاتی*هایی را که برایمان آورده بود، به ما داد. همگی خوش حال شدیم و از او تشکر کردیم.

درک و دریافت

۱ - مژده‌ی پدر چه بود؟

۲ - چرا پدر و امید از خانه بیرون رفتند؟

۳ - وقتی مهمان به منزل شما می‌آید، چه طور از او پذیرایی می‌کنید؟

ببین و بگو

نکته

به کلمه‌های زیر توجه کنید. از چند قسمت تشکیل شده‌اند؟
کار + گاه = کارگاه ← کارگاه یعنی محل کار کردن، از دو قسمت کار و گاه تشکیل شده است.

حالا بگویید:

آموزش + گاه =

آرایش + گاه =

بگرد و پیدا کن

– هم معنی کلمه‌ی «صحبت» را از درس پیدا کنید و بگویید.

– چند کلمه در درس تشدید دارند؟ آن‌ها را بگویید.

فعالیت ویژه

– یک داستان کوتاه درباره‌ی پذیرایی کردن از مهمان، برای دوستانتان در کلاس تعریف کنید.

– یک اسم خوب برای این درس پیدا کنید و بگویید.

مسجد

مسجد مکانی مقدّس*، برای مسلمانان است. در تمام روستاها و شهرهای کشور ما ایران، مسجد وجود دارد. بعضی از مسجدها دو مناره* و یک گنبد* زیبا دارند که مردم با شنیدن صدای خوش اذان از مناره‌های آن، برای خواندن نماز جماعت به مسجد می‌روند. مسلمانان در مسجد، هم خدا را عبادت می‌کنند و هم از حال خواهران و برادران دینی خود با خبر می‌شوند. در مسجد، امام جماعت دستورهای دینی را به مردم یاد می‌دهد. هم چنین مردم در این مکان مقدّس، قرآن می‌آموزند و در برنامه‌هایی مانند دعا، عزاداری، سخنرانی و جشن‌های مذهبی شرکت می‌کنند.

بسیاری از مساجد در تابستان، برنامه‌های فرهنگی، ورزشی و تفریحی برگزار* می‌کنند.

مسلمان، برای رفتن به مسجد، باید پاکیزه و خوشبو باشد و مسجد را مانند خانه‌ی خود تمیز نگه دارد.

درک و دریافت

۱ - در مسجد، نماز به چه صورتی برگزار می‌شود؟

۲ - امام جماعت در مسجد چه کارهایی را به مردم یاد می‌دهد؟

۳ - نام مسجد محلّه‌ی شما چیست؟ در آن‌جا چه کارهایی انجام می‌شود؟

بین و بگو

